

GALILEO GALILEI

SIDEREUS NUNCIUS
HVIEZDNY POSOL

Preložil Martin Caban

Vydavateľstvo Elist
www.elist.sk

Galileo Galilei (1564 -1642)

Preklad z anglickej verzie - Starry messenger (Sidereus Nuncius)

Autor: © Galileo Galilei

Preklad: Mgr. Martin Caban, 2021

Korektúra: Peter Obrcian

Obálka: © Mgr. Martin Caban

Vydavateľstvo: © Elist s.r.o., Liptovský Mikuláš

Rok vydania: 2021

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-972548-2-7

S I D E R E V S N V N C I V S

MAGNA, LONGEQVE ADMIRABILIA
Spectacula pandens, suspiciendaque proponens
unicuique, præsertim verò

PHILOSOPHIS, atq; ASTRONOMIS, qua à
GALILEO GALILEO
PATRITIO FLORENTINO

Patauini Gymnasij Publico Mathematico

P E R S P I C I L L I

Nuper à se reperi beneficio sunt obseruata in LVN. Æ. FACIE, FIXIS IN-
NUMERIS, LACTEO CIRCULO, STELLIS NEBVLOSIS,

Apprime verò in

Q V A T V O R P L A N E T I S

Circa IOVIS Stellam disparibus intervallis, atque periodis, celesti-
tate mirabili circumuolutis; quos, nemini hanc usque
diem cognitos, nouissimè Author depre-
hendit primus; atque

M E D I C E A S I D E R A
N V N C V P A N D O S D E C R E V I T.

VENETIIS, Apud Thomam Baglionum. M D C X.

Superiorum Permissu, & Privilegio.

PREDSLOV

Galileo Galilei sa narodil 15. februára 1564 v talianskom meste Pisa. V [kláštornej](#) škole študoval z otcovho donútenia [medicínu](#). Zaujímala ho [matematika](#) a napriek otcovmu presvedčeniu, že ako lekár bude mať lepší život, začal študovať aj túto vedu. V poslednom ročníku medicínu zanechal a začal sa naplno venovať matematike, [astronómii](#) a [fyzike](#). Štúdium napokon dokončil ako samouk. V roku 1606 skonštruoval [ďalekohľad](#) na vrchu zvonice sv. Marka v Benátkach. Galileovi sa začiatkom roku 1610 podarilo pomocou vylepšeného ďalekohľadu odhaliť to, čo dovtedy ľudskému zraku zostávalo skryté. Ako prvý objavil štyri mesiace Jupitera, ktoré nazval Medicejské. Dnes ich na jeho počesť nazývame Galileove mesiace. Priekopnícky rozpoznal hviezdy na [Mliečnej ceste](#), ktoré sa javili voľnému oku len ako bledý pás. Pri pozorovaní ďalekohľadom sa však ukázalo, že ide o nesmierne množstvo hviezd. Vyskúmal údolia a hory na povrchu [Mesiaca](#) a pozoroval slnečné škvrny. Z pohybu slnečných škvŕn usúdil, že [Slnko](#) sa otáča okolo vlastnej osi. Objavil fázy [Venuše](#), ktoré potvrdili, že Venuša obieha približne po kruhovej dráhe okolo Slnka a že rovnako ako [Zem](#) a Mesiac nevydáva vlastné svetlo, ale iba odráža svetlo slnečné. Galilei nielenže objavoval nové a neznáme javy, ale ich aj využíval na dosiahnutie praktických cieľov. Jeho [astronomické](#) pozorovania boli veľmi užitočné pri zostavovaní tabuliek pre námornú plavbu. Galilei teóriu svojich prvých astronomických objavov uverejnil v latinskom spise *Sidereus nuncius* (1610). Latinčina bola v tých časoch používaná ako oficiálny jazyk vedy. *Hviezdny posol* vyšiel vo vysokom náklade 550 kusov a bol za pár dní nedostupný. Svoje neskoršie diela Galilei napísal už v taliančine. Publikácia vzbudila veľký obdiv medzi vtedajšími učencami, ale súčasne bola aj príčinou útokov zo strany neprajníkov. Zhotovil preto väčší počet menších ďalekohľadov, ktoré poslal významným osobnostiam, aby sa sami presvedčili o pravdivosti jeho pozorovaní. Galileo musel znášať útoky na svoju osobu kvôli tomu, že priniesol svetu poznatky, ktorým doboví

Ľudia, aj napriek jeho racionálnej argumentácii, len ťažko rozumeli. Galileovi sa nepozdával ich ignorantský prístup k daným zisteniam. Pre nepravdivé bolo najjednoduchšie ich odmietnuť ako nepravdivé. Galilei bol zástancom odmietania slepej viery k autoritám, alebo vzhladania k iným mysliteľom, ako bol Aristoteles vo veciach vedy a k oddeleniu vedy od filozofie a náboženstva. To sú hlavné dôvody, prečo je Galileo označovaný za „otca vedy“. Zomrel 8. januára 1642 vo veku 77 rokov.

Najjasnejšiemu Cosimovi Medicejskému, štvrtému veľkovejvodovi Toskánska

Nepochybne je niečo veľmi vznešené a veľkodušné na úsilí obraňovať pred závišťou veľkolepé úspechy významných ľudí a chrániť ich mená hodné nesmrteľnosti pred zabudnutím a zánikom. Táto túžba nám načrtáva slávnych ľudí vytesaných do mramoru, alebo odliatych z bronzu, ako nám ukladajú do pamäte nastávajúcu éru. Takto boli vztýčené stĺpy a pyramídy, ktorých nákladnosť – ako hovorí básnik – sa dotýka hviezd. Tak boli konečne postavené mestá, aby niesli mená tých, o ktorých vďaka potomstvo usúdilo, že ich je treba ponechať budúcim generáciám. Ľudská duša je totiž skonštruovaná tak, že keď nie je neustále podnecovaná obrazmi vecí, ktoré k nej zvonku prenikajú, každá spomienka z nej rýchlo vyprchá. Iní, ktorí však smerovali k trvalejším hodnotám, nezverili večnú chválu význačných ľudí kameňu či kovu, ale ochrane Múz a literárnym pamiatkam, ktoré pretrvávajú. Prečo to ale pripomínam? Že by sa ľudská vynaliezavosť skutočne spojila s týmito počinmi a neodvážila sa postúpiť ďalej? Veď je predaď ďaleko prezieravejšie, že všetky pamiatky vytvorené ľuďmi nakoniec zaniknú, či už násilím, pohromami alebo zubom času, a vymysleli si preto svedkov menej podliehajúcim skaze, na ktorých by si čas a nenávisťná staroba nemohli nárokovať žiadne práva. A tak vynaliezavosť preniesla na nich nebo a do známych a večných dráh najjasnejších hviezd vpísala mená tých, ktorí boli za svoje vynikajúce a takmer božské skutky považovaní za hodných, aby si spolu s hviezdami užívali večnosť.

Preto povesti o Jupiterovi, Marsovi, Merkúrovi, Herkulovi a ostatných hrdinoch, ktorých menami sa nazývajú hviezdy, nevyblednú skôr, než zhasne